

چهارشنبه 13 دی 1391 - 19 صفر 1433 - 2 ژانویه 2013

13 دی در گذر تاریخ ...

13 دی در گذر تاریخ

زادروز جلال الدین همایی ادیب، شاعر و استاد زبان و ادبیات فارسی (1278ش)

اشاره: جلال‌الدین همایی ادیب، شاعر و استاد زبان و ادبیات فارسی، در سال ۱۲۷۸ در اصفهان زاده شد. پدرش میرزا ابوالقاسم محمدنصیر متخلص به طرب و جدش ملا محمدرضا همای شیرازی هر دو از شعرا و دانشمندان معروف عصر خود بودند. جلال‌الدین تحت نظارت پدر دانشمند خود و در خانواده‌ای که کلیه اعضاء آن اهل خط و قلم بودند رشد یافت و از اوان کودکی ملزم به فراگیری ادبیات عرب و حکمت و فلسفه شد. در سن ده سالگی منشآت

قائم مقام فراهانی، منشآت فرهاد میرزا و منشآت امیر نظام و تاریخ معجم را نزد میرزا عبدالغفار و شاهنامه فردوسی، کلیات سعدی، منتخب قائنی و غزلیات محمد خان دشتی را در نزد پدر مطالعه کرد و به اطلاعات فراوانی دست یافت. همایی از سن یازده سالگی به مدت بیست سال در مدرسه نمود از مدارس قدیم و معروف اصفهان که مرکز دانش و فرهنگ این شهر بود به کسب علوم اسلامی پرداخت. جلال طی این سالها ادبیات عرب، فقه، اصول، تفسیر، درایه، رجال، هیئت، نجوم، استخراج تقویم، فنون ریاضی، طب و فلسفه را در نزد بزرگ‌ترین علما و روحانیون ایران فراگرفت و خود نیز مدتی مدرس بزرگ‌ترین حوزه‌های علمی و ادبی اصفهان بود. جلال‌الدین همایی در سال ۱۳۰۰ به نظام آموزشی جدید پیوست و ابتدا به تدریس در مدرسه صارمیه اصفهان پرداخت.

سپس در سال ۱۳۰۷ به تهران آمد از طرف وزارت معارف وقت عهده‌دار تدریس فلسفه و ادبیات در تبریز گردید. همایی در سال ۱۳۱۰ به تهران منتقل شد و در دارالفنون، دبیرستان نظام و دانشکده افسری به تدریس ادبیات پرداخت. وی پس از تأسیس دانشگاه تهران به این دانشگاه دعوت شد و سالها در دوره دکتری دانشکده‌های حقوق و ادبیات تدریس کرد و مدتی نیز عضو فرهنگستان ایران بود.

استاد همایی دو دوره نیز به دعوت دانشگاه‌های بیروت و لاهور در این دانشگاهها تدریس نمود که با استقبال محافل علمی این کشورها مواجه شد. در سال ۱۳۵۶ دانشگاه تهران مراسم بزرگداشت این استاد بزرگ تاریخ و فرهنگ ایران را برگزار کرد و در این مراسم نسخه ای از کتاب همایی نامه که به قلم همکاران و ارادتمندان استاد تهیه شده بود به او تقدیم گردید. جلال‌الدین همایی علاوه بر تألیف و تصحیح کتب متعدد شعر هم می‌سرود و بیش از پانزده هزار بیت او در دیوانی گردآوری شده است. از مشهورترین اشعار او مسجد کبود است که در وصف مسجد کبود تبریز و اظهار تأسف از ویرانی آن سروده است.

درگذشت "نیمایوشیج" شاعر نوسرای معاصر (1338ش)

اشاره: علی اسفندیاری معروف به نیما یوشیج در سال 1276ش در روستای یوش در استان مازندران به دنیا آمد. او در مدرسه چندان موفق نبود و به تحصیلات آکادمیک اهمیتی نمی‌داد. انقلاب‌های اجتماعی سال‌های 1300 و 1301، نیما را به کناره‌گیری از مردم و زندگی در میان جنگل‌ها و دامان طبیعت و هوای آزاد کشاند و در آنجا اشعار بیشتری سرود. نیما از 1311 ساکن تهران شد و تا اواخر عمر در آن جا ماند. نیما با حرکتی که در طول زندگی خود داشت، نشان داد که از شعر و هنر، ادراکی عمیق و تازه دارد و شایستگی این را داراست که در عرصه سرشار و پر بار ادب فارسی، بنیانگذار شیوه‌ای نوین باشد. بنابراین نیما، شعری را وارد صحنه ادب فارسی نمود که در عین دارا نبودن قافیه و ردیف، دارای وزن و هجا بود. این سبک شعر به شعر نو و شعر نیمایی مشهور است و افراد فراوانی به پیروی از سبک او، هنر آزمایی کرده‌اند. شعر آزاد نیمایی تفاوت‌های آشکاری با شعر سنتی داشته، از لحاظ عاطفی بیشتر جنبه اجتماعی و انسانی دارد و تخیل و صور خیال هر شاعر از تجربه شخص او سرچشمه می‌گیرد. او از لحاظ زبان، هر کلمه‌ای را در شعر نو به کار می‌برد با این شرط که با کلمات همجوار، بیگانه و ناساز نباشد. به نظر او وزن باید تابع احساسات و عواطف شاعر باشد. نیمایوشیج را به حق،

پدر شعر نو فارسی می‌خوانند. از نیما یوشیج به غیر از مجموعه اشعار، آثار دیگری به چاپ رسیده است از جمله: داستان‌ها، اشعار، آثار تحقیقی، یادداشت و نامه‌ها. نیما یوشیج سرانجام در شانزده دی ماه 1338ش در هفتاد سالگی در تهران بدرود حیات گفت و در امامزاده عبدالله تهران به خاک سپرده شد.

سی و چهار سال بعد، در دی ماه 1372، به همت مردم نور و یوش، پیکر نیما یوشیج از امامزاده عبدالله تهران به زادگاهش، یوش منتقل شد و در آنجا مدفون گردید.

آغاز "کنفرانس گوادلوپ" با حضور سران کشورهای غرب برای بررسی اوضاع ایران (1357ش)

اشاره: در مقطعی که سراسر ایران، در تظاهرات و راهپیمایی علیه رژیم پهلوی بود و هر لحظه ضعف و انحطاط آن، بیشتر نمایان می‌شد، سران چهار قدرت بزرگ غرب به پیشنهاد فرانسه، در جزایر گوادلوپ در شرق دریای کارائیب در آمریکای مرکزی گرد هم آمدند و به بررسی رویدادهای ایران و آینده آن پرداختند. در این کنفرانس، جیمی کارتر رئیس جمهور وقت آمریکا، هلموت اشمیت، صدراعظم سابق آلمان غربی، جیمز کلاهان، نخست وزیر انگلستان و ژیسکار دستن، رئیس جمهور وقت فرانسه، با هدف حفظ منافع خود در ایران، به تبادل نظر پرداختند. کارتر معتقد بود، به علت وضعیت حاکم بر ایران، دیگر امکان حمایت از شاه وجود ندارد. وی توانست، سران سه کشور دیگر حاضر در گوادلوپ را با خود همراه سازد و برای ارتباط با دولت بعد از رژیم پهلوی، به برنامه‌ریزی بپردازند. ضمن آن که ژیسکار دستن امیدوار بود با توجه به حضور امام خمینی(ره) در فرانسه، بتواند نقش واسطه با نیروهای مخالف رژیم شاهنشاهی را ایفا نماید. با شکل‌گیری این کنفرانس و سپس نتایج آن، محمدرضا پهلوی که تصمیم به خروج از ایران داشت، کار خود را به کلی تمام شده دید و متوجه شد که دیگر حمایت‌های پیشین غرب برای او و رژیم شاهنشاهی وجود ندارد.

آغاز به کار نخستین گردهمایی جنبش‌های آزادی‌بخش جهان در تهران (1358ش)
اشاره: نخستین گردهمایی جنبش‌های آزادی‌بخش جهان در تهران گشایش یافت و نمایندگان نهضت‌های آزادی‌بخش در آن حضور یافتند. شناساندن ابعاد عمیق و گسترده انقلاب اسلامی به جهانیان، معرفی نهضت‌های آزادی‌بخش جهان و فراهم آوردن زمینه‌های مساعد برای وحدت هرچه بیشتر این نهضت‌ها در برابر ظلم و جور امپریالیسم جهانی، از اهداف اصلی این گردهمایی بود.

ابلاغ پیام تاریخی امام خمینی(ره) به "گورباچف" رئیس جمهور شوروی (1367ش)
اشاره: به قدرت رسیدن میخائیل گورباچف در اتحاد جماهیر شوروی، موجب تحولات عظیمی در جهان کمونیسم گردید. حضرت امام خمینی(ره) بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران که ناظر جریان‌های مهم سیاسی بین‌المللی بود، از این فرصت به نحو احسن استفاده کرده و با دعوت جهان کمونیسم به اسلام، در صدد برآمدند تا خلاء به وجود آمده از فروپاشی ماتریالیسم را با جایگزینی اسلام ناب محمدی(ص)

پُر نمایند. به همین جهت هیأتی را به سرپرستی حضرت آیت‌الله جوادی آملی به مسکو اعزام داشته تا پیام کتبی معظم‌له را به گورباچف در دعوت به اسلام ارائه دهند. امام خمینی(ره) در این پیام با بینشی برخاسته از مکتب وحی و فراتر از وقایع روزمره و اتفاقات سیاسی، به ترسیم این رویداد مهم پرداختند. استفاده دقیق و به هنگام از این فرصت تاریخی در جهت ابلاغ ندای فطرت و پیام توحید، بیان غنای دین مبین اسلام و آمادگی حوزه‌های علمیه تشیع جهت پاسخگویی به نیازهای فکری و اعتقادی نسل معاصر، برقراری رابطه معنوی و ابراز همدردی و حمایت از مسلمانان شوروی و دیگر کشورهای بلوک شرق، ایستادگی نظام جمهوری اسلامی ایران بر اصل خدشه‌ناپذیر نه شرقی، نه غربی و مبارزه با شکل‌های استکبار در چهره‌های مختلف آن، پیش‌بینی شکست قطعی مارکسیسم در میدان عمل و فروپاشی نظام الحادی کمونیسم، هشدار جدی نسبت به فروغلتیدن در دام قطب دیگر استکبار جهانی و نظام سرمایه‌داری غرب، تحقق وعده‌های الهی و بازگشت نهائی جامعه انسانی به فطرت خداجوی خویش، از جمله ویژگی‌ها و نکات برجسته این پیام است.

امام خمینی(ره) در بخشی از این پیام فرمود:
"برای همه روشن است که از این پس کمونیسم را باید در موزه‌های تاریخ سیاسی جهان جستجو کرد، چرا که مارکسیسم جوابگوی هیچ نیازی از نیازهای واقعی انسان نیست... از شما می‌خواهم درباره اسلام به صورت جدی تحقیق و تفحص کنید و این نه به خاطر نیاز اسلام و مسلمین به شما، که به جهت ارزش‌های والا و جهان شمول اسلام است."

19 صفر در گذر تاریخ

&8226#; تولد "ابو معشر بلخی" منجم شهیر ایرانی (171 ق)

اشاره:

ابومعشر بلخی به خاطر علاقه به ستاره‌شناسی به بغداد رفت و به تحصیل در این رشته پرداخت. وی از منابع مختلفی که به زبان‌های عربی، هندی، یونانی و سریانی نوشته شده بود، استفاده کرد تا آن که مشهورترین منجم عصر خود شد. آثار علمی ابومعشر بلخی تا قرن‌ها پس از مرگش در جهان اسلام و غرب، معتبر بود. بر اساس دیدگاه ابومعشر،

همه‌ی معارف، منشاء الهی دارد و نشانه‌های وحی خداوندی در هر علمی، به چشم می‌خورد. آثار ابومعشر به دلیل برداشتن بخش‌هایی از متون کهنی که اصل آن‌ها از بین رفته، قابل توجه است.

از مهم‌ترین آثار به جای مانده از این منجم مسلمان، می‌توان به کتاب‌های المدخل الكبير و الموالید الصغیرة اشاره کرد.

رحلت فقیه جلیل آیت الله "سیدمرتضی لنگرودی" (1383 ق)

اشاره:

آیت الله حاج سیدمرتضی لنگرودی در سال 1306 ق در حومه‌ی لنگرود در شمال ایران به دنیا آمد و در جوانی برای ادامه‌ی تحصیل به قزوین رفت. او سپس در تهران از محضر آیت الله تنکابنی علوم دینی و فقه را آموخت. ایشان در سال 1338 به نجف سفر کرد و سال‌ها از حوزه‌ی درس میرزای نائینی بهره‌مند شد، تا این که به درجه‌ی اجتهاد نائل آمد و در زمهری مدرسین حوزه‌ی علمیه‌ی نجف قرار گرفت.

آیت الله لنگرودی، مدت‌ها در حوزه‌ی قم به تدریس اشتغال داشت و کتاب‌هایی را نیز به رشته‌ی تحریر درآورد. ایشان در 77 سالگی

درگذشت.

2 ژانویه در گذر تاریخ

* تولد آیزاک آسیموف، نویسنده و دانشمند روس (1920م)

* نخستین عکس از ماه (1839م)

* تولد "یوهان پستالوزی" استاد تعلیم و تربیت و مربی سوئیس (1744م)

* نصب نخستین صندوق پستی به سبک امروزی در وین (1843م)

* تولد "جیلبرت مورای" فیلسوف و شاعر انگلیسی (1866م)

* تولد "هرمان هسه" نویسنده معروف آلمانی (1877م)

* تولد "پاتریس لومومبا" مبارز بزرگ آفریقایی و بانی استقلال کنگو (1925م)

* امضای توافقنامه تشکیل کشور مستقل فلسطین (1977م)